

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять
з дисципліни
«Інтелектуальна власність»

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

До друку і в світ дозволяю
Перший проректор

І.П. Гладкий

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до семінарських занять
з дисципліни
«Інтелектуальна власність»

Укладач

С.В. Селезень

Відповідальний за випуск

Завідувач кафедри
економічної теорії та права

(Л.М.Яворська)

Міністерство освіти і науки України

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до семінарських занять
з дисципліни
«Інтелектуальна власність»**

Затверджено методичною
радою університету,
протокол № _____ від _____ р.

Укладач: С.В. Селезень

Кафедра економічної теорії та права

ВСТУП

Відповідно до Конституції України, що гарантує громадянам свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, Україна поступово створює механізми захисту авторських прав, прав промислової власності, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Законодавство в сфері інтелектуальної власності як таке покликане захищати інтереси авторів, інших творців інтелектуальних продуктів шляхом надання їм певних визначених, обмежених у часі прав, що дозволяють контролювати використання результатів їх творчої діяльності.

Сучасний стан правової охорони інтелектуальної власності в Україні потребує більш масштабних і фундаментальних досліджень її проблем. Це підкреслюється у директивних актах органів влади й управлінських структур держави. Насамперед, людині необхідно знати, якими правами наділяє її закон на створений нею об'єкт інтелектуальної власності, як цими правами користуватися та як їх захищати.

Навчальна дисципліна “Інтелектуальна власність” запроваджена у вищих навчальних закладах для підготовки магістрів та спеціалістів згідно із Наказом Міністерства освіти та науки України від 20.10.2004 року № 811 за рахунок вибіркової частини змісту освіти.

Предметом учбової дисципліни “Інтелектуальна власність” є система правових відносин щодо регулювання прав інтелектуальної власності, майнових та особистих немайнових прав авторів, підстави їх виникнення, здійснення та захисту.

Мета вивчення курсу полягає у підготовці майбутніх фахівців для самостійного вирішення професійних завдань у сфері регулювання правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю.

Головні завдання навчальної дисципліни полягають у формуванні у студентів системи знань, а також отримання практичних навичок та уявлень, необхідних для здійснення творчої діяльності та захисту своїх майнових та особистих немайнових прав як в Україні так і поза її межами.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- поняття інтелектуальної власності та систему права інтелектуальної власності;
- принципи та джерела авторського права;
- процедуру патентування об'єктів промислової власності;
- нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності;

– поняття та види захисту і охорони об'єктів інтелектуальної власності

вміти:

- використовувати джерела права інтелектуальної власності;
- захищати своє авторське право та суміжні права;
- розраховувати економічну вартість об'єктів інтелектуальної власності;
- патентувати винаходи, корисні моделі та промислові зразки;
- здійснювати захист своїх порушених прав.

Методичні особливості читання курсу «Інтелектуальна власність» полягають у вивченні норм чинного українського законодавства, вмінні їх застосування та спрямованості на виховання культури фахівця. Читання дисципліни спирається на раніше вивчену дисципліну «Правознавство» і використовується при підготовці до модульного контролю.

Метою семінарських занять з навчального курсу «Інтелектуальна власність» є засвоєння студентами базових знань, основних понять та категорій з права інтелектуальної власності, навчання застосовувати здобуті теоретичні знання в практичній роботі, а також аналізувати і правильно вирішувати проблемні ситуації, що виникають у реальному житті.

Рішення практичних завдань студент повинен виконувати письмово з посиланням на статі нормативно-правових актів, які регулюють те чи інше питання. У процесі розв'язання практичних завдань студент повинен вміти ґрунтовно аналізувати обставини справи, визначити характер правовідносин та надати обґрунтоване юридичними нормами рішення по суті.

Поточний та підсумований контроль знань і вмінь здійснюється у формі:

- оцінювання знань студентів у процесі семінарських занять;
- проведення проміжного (поточного) контролю;
- проведення підсумкового (модульного) контролю.

Усі види занять розроблено відповідно до положень Болонської декларації.

Методичні вказівки рекомендовані для студентів, які вивчають «Інтелектуальну власність», а також викладачів вищих навчальних закладів.

Тема 1.

Поняття і система інтелектуальної власності

План семінарського заняття

1. Поняття інтелектуальної власності та її значення в сучасному суспільстві.
2. Історія та еволюція промислової власності, еволюція авторського права.
3. Державна система правової охорони інтелектуальної власності
4. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
5. Джерела правового регулювання права інтелектуальної власності та їх види.
6. Законодавство про інтелектуальну власність.
7. Поняття та ознаки об'єктів права інтелектуальної власності.

Вступ до дисципліни “Інтелектуальна власність”.

Основні поняття: Відносини, що складаються у сфері інтелектуальної власності. Сутність інтелектуальної власності. Співвідношення власності та інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності та етапи його розвитку. Значення права інтелектуальної власності. Сутність права інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності в об'єктивному сенсі. Право інтелектуальної власності в суб'єктивному сенсі. Результати творчої діяльності як об'єкти правовідносин та їх взаємозв'язок.

Інші результати діяльності як об'єкти права інтелектуальної власності. Поняття та ознаки об'єктів інтелектуальної власності.

Національні джерела правового регулювання права інтелектуальної власності та їх види. Конституція України - як основне джерело регулювання права інтелектуальної власності. Цивільний кодекс України як джерело регулювання права інтелектуальної власності. Проблеми удосконалення механізму приватноправового регулювання права інтелектуальної власності. Чинне законодавство України про інтелектуальну власність. Закон України “Про авторське право та суміжні права” та його основні положення. Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі”, його структура та зміст. Закон України "Про охорону прав на знаки для товарів та послуг" та його основні положення. Інші законодавчі акти України про інтелектуальну власність. Укази Президента України щодо охорони інтелектуальної власності. Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України. Накази

та інструкції Державних підприємств «Українське агентство з авторських і суміжних прав», «Український інститут промислової власності», «Інтелекзахист» та Інституту інтелектуальної власності і права. Стандарти у сфері інтелектуальної власності. Судова практика як невід'ємна частина джерел права інтелектуальної власності.

Види міжнародно-правових актів про інтелектуальну власність. Багатосторонні угоди та їх види. Міжнародні договори, адміністративні функції яких виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності. Міжнародні угоди держав-учасниць СНД.

Тестові завдання

1. Творчість притаманна лише:

- а) науково-дослідній організації;
- б) ВУЗу;
- в) людині.

2. Творчість притаманна у наступній сфері діяльності:

- а) промисловій;
- б) військовій;
- в) адміністративній;
- г) сімейній.

3. Інтелектуальна діяльність є результатом:

- а) розумової діяльності;
- б) фізичної діяльності;
- в) законотворчої діяльності.

4. Право інтелектуальної власності (в об'єктивному значенні) це...

5. Майновими правами інтелектуальної власності є:

- а) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- б) виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- в) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності.

6. Джерела права інтелектуальної власності це....

7. Систему права інтелектуальної власності складають:

- а).....
- б).....
- в).....

8. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є: 5б.

- а) право на визнання людини творцем об'єкта права інтелектуальної власності;
- б) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- в) право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності.

Практичне завдання

1. Суха звернувся до суду з позовом до Червоненко про захист її права на курсову роботу. В процесі розгляду справи суд вияснив тотожність обох курсових робіт, які при провірці були повернені викладачем на повторне виконання як такі, що не мають самостійного характеру і є плагіатом. Курсова робота позивачки надійшла поштою в деканат 10.10.10 року з Львівської області, а на перевірку була представлена 16 жовтня цього ж року. Курсова робота Червоненко – жителя Харкова, подана 15.10.10 року і надійшла на кафедру 17 жовтня. Цього ж дня обидві роботи були передані на перевірку та рецензування. Відповідач стверджував, що роботу він писав із навчального посібника, це стверджувала і позивачка.

Суддя призначив літературну експертизу, яка дала висновок, що обидві роботи списані з одного навчального посібника і виконані незалежно одна от одної. В роботі є незначні тотожні відхилення від тексту першоджерела.

Визначить, що в даному випадку є об'єктом авторського права?

Чи виникає авторське право на курсову роботу?

Яке рішення слід винести по справі?

Основні завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати співвідношення права власності і права інтелектуальної власності.
2. Ознайомитись з текстами основних міжнародних конвенцій та договорів у сфері інтелектуальної власності.
3. Життєвий цикл об'єктів права інтелектуальної власності.
4. Державний контроль у сфері інтелектуальної власності та його напрямки. Правове становище державних уповноважених у сфері Інтелектуальної власності.
5. Адміністративна відповідальність за правопорушення прав інтелектуальної власності.
6. Кримінальна відповідальність за правопорушення прав інтелектуальної власності.

7. Судовий порядок розгляду спорів про порушення прав інтелектуальної власності.
8. Виконання рішень у справах про порушення прав інтелектуальної власності.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Цивільний Кодекс України: Коментар. – Харків: Одиссей, 2003. – 856 с.
3. Цивільно-процесуальний Кодекс України. Харків: Одиссей, 2003. – 224 с.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Офіційний вісник України. – № 21 від 08.06.2001.
5. Атаманова Ю. Право інтелектуальної власності: система міжнародно- правового регулювання. - Х.: ДИВ, 2004.
6. Дроб'язко В.С., Дроб'язко Р.В. Право інтелектуальної власності: Навч. Посібник. К.: Хрінком Інтер, 2009.
7. Підпригора О.А. Право інтелектуальної власності в проекті Цивільного кодексу України. – В кн.: 3 Всеукраїнська конференція “Стан Кодифікаційного процесу в Україні: системність, пріоритети, уніфікація”. – Київ, 1993. – С. 43 – 44.
8. Підпригора О.О. Законодавство України про інтелектуальну Власність. – Х.: “Консум”, 1997. – 192 с.
9. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юрид. вузів і фак. унів. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.
10. Охорона інтелектуальної власності: Нормативно-правові акти /За заг.ред. О.Д.Святоцького. — К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004.
11. Охорона Інтелектуальної власності в Україні / С.О. Довгий, В.О.Жаров, В.С.Зайчук та ін. - К.: Форум, 2002.
12. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юридичних вузів і фак. унів. - К.: Юрінком Інтер, 2007. - 336с.

Тема 2.

Патентне право

План семінарського заняття

1. Загальна характеристика патентного права.
2. Об'єкти та суб'єкти патентного права.
3. Право власності на винахід (корисну модель), промисловий зразок.
4. Зміст правовідносин у сфері патентного права.
5. Правова охорона службових і секретних об'єктів патентного права.
6. Оформлення патентних прав.
7. Патентування винаходу і промислового зразка в іноземних державах.
8. Захист прав авторів і патентовласників.

Основні поняття: Патентне право: поняття, предмет, принципи, джерела. Об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Зміст правовідносин у сфері патентного права: набуття прав на винаходи та корисні моделі, набуття прав на промисловий зразок, права та обов'язки власника патенту, порушення прав власника патенту. Оформлення патентних прав. Патентування винаходу і промислового зразка в іноземних державах. Правова охорона службових і секретних об'єктів патентного права. Захист патентних прав.

Тестові завдання

1. Патентне право в об'єктивному значенні — це сукупність правових норм, що регулюють майнові та _____ відносини у процесі створення і _____ винаходів, корисних моделей і промислових зразків.

2. Джерела патентного права:

- а) Конституція України;
- б) міжнародні стандарти ВОІВ;
- в) кримінальний кодекс України;
- г) судова практика.

3. Відповідно до ч. 2 ст. 459 ЦК України об'єктом винаходу може бути _____ або _____ у будь-якій сфері технологій.

4. Умови патентоздатності винаходу:

а) новизна;	б) принциповість;
в) винахідницький рівень;	г) промислова придатність;
д) переробка;	є) міжнародна визначність.

5. Об'єкти промислової власності це:

- а)
- б).....
- в).....
- г).....

6. Винаходи бувають:

- а) секретні
- б) таємні
- в) службові
- г) замовлені

7. Патент це....

8 . Винахідник це...

9. Назвіть майнові права авторів винаходів:

- а).....
- б).....
- в).....
- г).....

10. Патентні повірені це.....

Практичні завдання

№1

Двоє співробітників заводу побутових приладів інженер-технолог і майстер розробили та застосували на виробництві засіб виготовлення ножиць. У продовж п'яти місяців застосування цього засобу була виявлена його висока ефективність. Автори розробки запропонували запатентувати розробку як винахід, але, не одержавши відповіді протягом двох місяців, подали заявку від власного імені. Притому з метою прискорення набуття виключних прав на створений ними засіб вони вирішили запатентувати його як корисну модель, посилаючись на порушення заявниками чинного законодавства.

Чи є вірним рішення, прийняте за заявою?

Якщо заявниками допущені порушення, назвіть їх та вкажіть, чи збереглася можливість їх усунення?

№2

Троє конструкторів-винахідників створили корисну модель «Пристрій для демонтажу шин» і одержали патент. Співвласники патенту на цю модель

одержали пропозицію від акціонерного товариства про продаж патенту. Двоє з трьох співвласників висловили бажання продати свідоцтво на умовах, запропонованих акціонерним товариством, але третій співвласник проти цього заперечував, доводячи, що вони самі повинні вдосконалити модель і одержати патент на винахід, який пізніше може бути реалізований з більшою вигодою. Оскільки досягти домовленості не вдалося, власники патенту звернулися за консультацією до юриста.

Яке роз'яснення повинно бути надане винахідникам?

Які способи передачі патентних прав на використання запатентованих розробок передбачає чинне законодавство України?

Чи може корисна модель бути одночасно запатентована як винахід?

№3

Патентне відомство отримало дві заявки. Заявнику пізніше поданої заявки було видано патент на корисну модель «Електронний кодовий замок». Щодо раніше поданої заявки на одержання патенту на винахід «кодовий замок з ємнісною пам'яттю» рішення ще не було прийняте. Автори раніше поданої заявки вважають, що технічне вирішення, подане у формулі корисної моделі, на яку вже видано патент, не нове, тому що повторює сукупність суттєвих ознак їх заявки. Відмінність полягає лише в назві окремих елементів, а не їх сукупність. Тому автори звернулись до патентного повіреного з проханням надати їм допомогу у підготовці заперечення. Власник патенту на корисну модель, дізнавшись про підготовку опротестування виданого йому свідоцтва, в листі до авторів раніше поданої заявки повідомив, що він працював над винаходом самостійно і зі змістом їхньої заявки не був ознайомлений, а відтак, його патент не підлягає анулюванню. Крім того, тотожність запропонованих вирішень виключена тому, що він подав заявку на корисну модель, а не на винахід.

В якому порядку можуть бути визнані недійсними видані патенти і яке рішення може бути прийняте в цьому випадку, зокрема при встановленні тотожності обох рішень?

13

№4

На Петриківському підприємстві Українського народного декоративного розпису майстром Шулікою було розроблена нова модель таці. У зв'язку із запуском моделі у виробництво виникло питання про необхідність забезпечення охорони прав підприємства та майстра -

художника. Юридична фірма, до якої звернулося підприємство за консультацією, пояснила, що найкращим засобом охорони було б визнання цієї моделі промисловим зразком, тому що художньо - конструкторське вирішення зовнішнього вигляду виробу не має промислової придатності, оскільки передбачає ручний розпис кожного виробу. Проте, на думку юридичної фірми, третя особа все одно не зможе скористатися цією розробкою, яка є твором декоративно - прикладного мистецтва, і не зможе використати без згоди її автора, тобто майстра - художника.

Чи є обґрунтованою така консультація?

№5

Група вчених-генетиків, працюючи в галузі селекції, встановили, що для продукування антибіотиків, вітамінів та інших цінних речовин найбільше значення має штучне підвищення змінюваності мікроорганізмів з наступним добром. На думку вчених, наукове усвідомлення цього відкриття має важливе значення для досліджень у різних галузях біології, медицини та сільського господарства. Зокрема, на його основі може бути розроблений принципово новий метод виробництва медичних препаратів. Вчені звернулися до юриста за консультацією щодо закріплення свого пріоритету та авторського права.

Які роз'яснення мають бути надані вченим?

Основні завдання для самостійної роботи

1. Які об'єкти патентного права ви можете назвати?
2. Що законодавство розуміє під поняттям «винахід»?
3. Які об'єкти не є винаходами?
4. Дайте класифікацію винаходів.
5. Які умови патентоздатності винаходів ви можете назвати?
6. Чим корисна модель відрізняється від винаходу?
7. Що може бути об'єктом промислового зразка?
8. Які умови патентоздатності промислового зразка визначені чинним законодавством?
9. Держава як володілець прав інтелектуальної власності. Підстави набуття державою прав інтелектуальної власності.
10. Правове положення Державного агентства з авторських та суміжних прав, Комітету по захисту прав інтелектуальної власності (Патентного відомства).
11. Відмінність винахідницького права від патентного права.

12. Охоронні документи в праві промислової власності.
13. Поняття патенту та його види.
14. Патентні системи: заявочна, перевірна, дослідницька, змішані.
15. Авторський договір.
16. Правове положення патентознавців. Вимоги щодо патентних повірених. Атестація патентних повірених. Повноваження повірених у справах інтелектуальної власності
17. Порядок отримання патенту на винахід та корисну модель.
18. Заявка на отримання патенту та її зміст. Реквізити заявки.
19. Права, що виникають з патенту.
20. Визнання патенту недійсним. Припинення дії патенту. Примусове відчуження патентних прав.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Цивільний Кодекс України: Коментар. – Харків: Одиссей, 2003. – 856 с.
3. Цивільно-процесуальний Кодекс України. Харків: Одиссей, 2003. – 224 с.
4. Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі” // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 32.
5. Закон України “Про охорону права на промислові зразки” // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 34.
6. Шишка Р.Б. Правова охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. – Х: Нац. ун-т внутр. справ. – 2002. – 354 с.
7. Шишка Р. Інтелектуальна власність та підприємництво. В кн.: Мале підприємництво і менеджмент в Україні: публічні і правові засади. Збірник наукових праць. Київ, 1997. – С. 162 – 168.
8. Штика Р. Право інтелектуальної власності: погляд на проблему. //Право України. – 1999. – № 1. – С. 57-59.
9. Азимов Ч.Н. Основи патентного права України - Х., 2005р.
10. Крайнів П.І. Работягова Л.І., Дятлик ІД. Патентування винаходів в Україні: Монографія, 2000.

Тема 3.

Право інтелектуальної власності на правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг

План семінарського заняття

1. Знаки для товарів і послуг: поняття та охорона.
2. Способи комерціалізації інтелектуальної власності.
3. Майнові права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
4. Визнання торгівельної марки добре відомою в Україні.
5. Умови надання правової охорони торговельним маркам визначені чинним законодавством України.

Основні поняття: Право інтелектуальної власності на торговельну марку. Процедура реєстрації торговельної марки. Визнання торгівельної марки добре відомою в Україні. Реєстрація торговельної марки. Комерційне найменування: загальна характеристика комерційного найменування, майнові права на комерційне найменування. Право інтелектуальної власності на зазначення походження товару. Процедура реєстрації зазначення походження товару. Майнові права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Захист зазначення походження товару в актах міжнародного законодавства

Тестові завдання

1. Знак для товарів та послуг — позначення, за яким товари і послуги одних осіб _____ від товарів і послуг інших осіб.
2. суб'єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є :
 - а) члени родини;
 - б) фізичні особи;
 - в) державні службовці;
 - г) юридичні особи.
3. Відповідно до ст. 495 ЦК України майновими правами інтелектуальної власності на торговельну марку є:
 - а) право на _____ торговельної марки;
 - б) виключне право _____ торговельної марки;
 - в) виключне право _____ неправомірному

використанню торговельної марки, в тому числі забороняти таке використання;

г) ----- майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

4. Об'єктами, дозвіл на використання яких може надаватись за ліцензійним договором, можуть бути:

- а) ділова репутація
- б) бази даних
- в) географічне зазначення
- г) інформація
- д) винаходи

5. У разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на:

- а). територію усіх держав, які є учасницями Договору про заснування ВОІВ
- б) територію держав - членів Європейського Союзу;
- в) територію області України, в якій був підписаний ліцензійний договір;
- г) територію держав – учасниць Паризької конвенції з охорони промислової власності;
- д) територію України.

6. Торговельна марка це.....

Практичні завдання

№1

В інтересах групи грузинських підприємців Антимонопольна служба Грузії звернулась до Антимонопольного комітету України із заявою, в якій вказала, що підприємці Грузії мають право на використання назви місця походження товару «Боржомі» при виробництві і реалізації мінеральної води із назвою «Боржомі».

Проведеними перевірками було встановлено, що декілька підприємств України без дозволу власника ліцензії чи уповноважених ними осіб для маркування своєї продукції – штучної мінеральної води – використовували на етикетках назву «Боржомі». Ці підприємства тут же давали порівняльні характеристики виробленої ними води і води із водами з Боржомських джерел.

Як слід кваліфікувати дану ситуацію? Чи є порушення у діях українських виробників штучної мінеральної води? Яке і хто повинен винести рішення по даному випадку?

№2

В територіальне відділення Антимонопольного комітету України надійшла заява від ТОВ «Айсберг» про неправомірне використання його фірмової назви приватним підприємством «Айсберг» (ПП «Айсберг»).

Як було встановлено, ТОВ «Айсберг» отримало свою назву в момент його державної реєстрації як суб'єкта підприємництва 30 грудня 2004 року і спеціалізується на роздрібній торгівлі продовольчими товарами дитячого асортименту.

ПП «Айсберг» зареєстроване як суб'єкт підприємництва 27 січня 2007 року і спеціалізується на комісійній торгівлі непродовольчими товарами дитячого асортименту. Його власник до реєстрації був працівником ТОВ «Айсберг» і при реєстрації добре знав про існування однойменного підприємства та його спеціалізацію.

Як слід кваліфікувати дану ситуацію? Чи є порушення в діях власника ПП «Айсберг»? Яке і хто повинен винести рішення по даному випадку?

№3

Товариство з обмеженою відповідальністю «Ніка» звернулось до господарського суду з позовом до Державного департаменту інтелектуальної власності, третя особа — Товариство з обмеженою відповідальністю «Обрій», про визнання свідоцтва України № 004 на знак для товарів і послуг недійсним повністю. 01.03.1998 р. позивач подав заявку № 0022 на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг «марка». 01.07.198 р. ТОВ «Обрій» подало заявку № 0033 на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг «Марка». 01.12.1999 р. знак позивача за заявкою № 0022 було зареєстровано і видано свідоцтво України № 145. Рішенням господарського суду від 01.10.2000 р. свідоцтво України № 145 на знак «Марка» з пріоритетом від 01.03.1998, власником якого є позивач, визнано недійсним повністю. Постановою апеляційного господарського суду від 01.02.2001 р. рішення господарського суду залишено без змін. Згідно з прийнятим рішенням відповідач вніс до Держреєстру відомості щодо визнання недійсним повністю свідоцтва № 145, про що здійснив відповідну публікацію. Постановою Вищого господарського суду України від 01.02.2002 р. ухвалу апеляційного господарського суду і рішення

господарського суду скасовано, позов про визнання недійсним повністю свідоцтва України № 145 залишено без задоволення.

Розв'яжіть спір.

№4

Громадянин Модена Б.Б., Мексика, звернувся до господарського суду з позовом до Державного департаменту інтелектуальної власності України та Закритого акціонерного товариства «Веселка» про визнання Свідоцтва на знак для товарів та послуг №137 на ім'я ЗАТ «Веселка» недійсним у повному обсязі щодо пива в класі 32. 01.06.1994 у державному реєстрі знаків для товарів та послуг України у порядку перереєстрації Свідоцтва СРСР № 20 було зареєстровано словесний знак для товарів і послуг «CORONA EXTRA» з пріоритетною датою 01.03.1989 і видано свідоцтво № 003. Реєстрацію було здійснено щодо пива в класі 32 згідно з Міжнародною класифікацією знаків для товарів та послуг (МКТП) на ім'я Модена Б.Б., Мексика. Термін дії реєстрації подовжено до 01.03.2009. 01.06.1999 у державному реєстрі знаків для товарів і послуг було зареєстровано знак «Золота корона» щодо товарів і послуг у класах 16, 32 (включно з «пивом») та 42 на ім'я Брюс С.С., Люксембург. 01.11.1999 позивач відповідно до Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» подав до Апеляційної ради Держпатенту заперечення проти реєстрації знаку «Золота корона» щодо пива в класі 32, оскільки реєстрація цього знаку не відповідає умові надання правової охорони згідно зі ст. 6 Закону: «не можуть бути зареєстровані як знаки позначення, які є тотожними або схожими настільки, що їх можна сплутати із знаками, раніше зареєстрованими чи заявленими на реєстрацію в Україні на ім'я іншої особи щодо однорідних товарів і послуг ...», оскільки в Україні з 01.03.1989 діє знак для товарів і послуг ««CORONA EXTRA» (EXTRA - найкращий);' Апеляційна рада Держпатенту відмовила в задоволенні заперечення. Вирішіть спір.

19 №5

Компанія «Комет» звернулася до господарського суду з позовом до компанії «СІК», третя особа - Державний департамент інтелектуальної власності МОН України (Департамент), про дострокове припинення дії на території України міжнародної реєстрації № 777 знаку «Mario france» для товарів та послуг. Відповідно до положень Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків французька компанія «СІК» зареєструвала в Міжнародному бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності знак

для товарів і послуг «тагіо ітапсе» щодо класів 03, 04 Міжнародної класифікації товарів та послуг для реєстрації знаків. Згідно з довідкою Департаменту правова охорона знаку «тагіо Ітапсе» діє на території України у повному обсязі з 01.08.1995. Відомості про початок дії правової охорони цього знаку були опубліковані в Україні 01.09.1996. За результатами дослідження англійської контори патентних повірених відповідач не використовує в Україні зареєстрований знак, товари класів 03, 04 МКТП з позначеннями «тагіо йшісе» не вироблялись і не ввозились в Україну. Доказів добросовісного використання знаку «тагіо Гапсе» в Україні або невикористання з незалежних від відповідача причин відповідач не надав. Позивач має намір використовувати в господарській діяльності знак, схожий зі знаком «тагіо ііапсе». Вирішіть спір.

Основні завдання для самостійної роботи

1. Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.
2. Ознайомитись з текстом Закону України "Про охорону прав на знаки для товарів та послуг"
3. Що ви можете сказати з приводу колективного управління правами у зв'язку з домашнім перезаписом?
4. Які положення щодо організацій колективного управління закріплені в актах європейського законодавства?
5. Комерційна таємниця як об'єкт інтелектуальної власності.
6. Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.
7. Яким критеріям повинна відповідати торговельна марка, щоб бути визнаною добре відомою?
8. Які дії визнаються використанням знака для товарів та послуг?
9. Розкрийте суть права попереднього користувача на торговельну марку.
10. Які підстави для припинення та визнання недійсними прав інтелектуальної власності на торговельну марку передбачені чинним законодавством?

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Цивільний Кодекс України: Коментар. – Харків: Одіссей, 2003. – 856 с.
3. Цивільно-процесуальний Кодекс України. Харків: Одіссей, 2003. – 224 с.

4. Закон України “Про охорону права на знаки для товарів та послуг” //Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 36.
5. Закон України “Про охорону нових сортів рослин” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 20. – С. 149.
6. Закон України “Про захист прав на топографії інтегральних схем” // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 26. – 272 с.
7. Закон України “Про міжнародні договори України” від 22 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – С. 45.
8. Берлін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг. - К.: Атака, 2005.
9. Городов О.А. Право на средства индивидуализации: Учебно-практическое издание. - М.: Волтерс Клувер, 2006.
10. Горленко С.А. Правовая охрана наименований мест происхождения товаров. - М.: ВНИИПИ, 1998.

Тема 4.

Авторське право

План семінарського заняття

1. Поняття авторського права.
2. Об'єкти авторського права.
3. Суб'єкти авторського права.
4. Виникнення та строк дії авторського права.
5. Зміст авторського права.
6. Правила державної реєстрації авторських прав
7. Вільне використання об'єктів авторського права.

Основні поняття: Поняття авторського права: об'єкти авторського права, Суб'єкти авторського права.²¹Зміст авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Твори, які не є об'єктами авторського права. Виникнення та строки дії авторського права. Особливості охорони та використання деяких об'єктів авторського права: авторське право на письмові та усні літературні твори, авторське право на інтерв'ю, авторське право на комп'ютерні програми, авторське право на фотографічні твори, авторське право на аудіовізуальні твори, авторське право на твори

архітектури. Правила державної реєстрація авторських прав. Вільне використання авторського права.

Тестові завдання

1. Автору належать такі особисті немайнові права:

- а)
- б).....
- в).....

2. Автор це.....

3. Авторське право у суб'єктивному розумінні – це..

4. До об'єктів авторського права належать:

- а) літературні та художні твори;
- б) комп'ютерні програми;
- в) технічні відкриття;
- г) винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- д) комерційні таємниці.

5. Твір стає об'єктом правової охорони тільки за умови, що він відповідає таким вимогам:

- а) твір має бути визнаний твором експертами агентства з охорони авторських прав;
- б) твір має бути оригінальним, тобто таким, який ще невідомий суспільству, він не може бути повторенням уже відомого твору;
- в) твір має бути виражений в такій об'єктивній формі, яку можуть сприймати інші та відтворювати її.

6. Роздільне співавторство це...

7. Назвіть ознаки твору:

- а).....
- б).....
- в).....

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

№ 1.

Гр. Суха звернулась до суду з позовом до Червоненко про захист її прав на курсову роботу. В процесі розгляду справи суд вияснив тотожність обох курсових робіт, які при перевірці були повернені викладачем на повторне виконання як такі, що не мають самостійного характеру і є плагіатом. Курсова робота позивачки надійшла поштою в деканат 10.10.1998 р. з

Львівської області, а на перевірку була представлена 16 жовтня цього ж року. Курсова робота Червоненко - жителя Харкова, подана 15.10.1998 р. і надійшла на кафедру 17 жовтня. Цього ж дня обидві роботи були передані на перевірку та рецензування. Відповідач стверджував, що роботу він писав із навчального посібника, це стверджувала і позивачка.

Суддя призначив літературознавчу експертизу, яка дала висновок, що обидві роботи списані з одного навчального посібника і виконанні незалежно одна від одної. В роботі є незначні тотожні відхилення від тексту першоджерела.

Визначить, що в даному випадку є об'єктом авторського права?

В яких випадках дозволяється вільне використання авторських прав?

Чи виникає авторське право на курсову роботу?

Яке рішення слід винести по справі?

№2.

Краснова звернулась до видавництва «Юридична практика» з позовом, в якому просила стягнути з нього авторську винагороду та відшкодувати заподіяну моральну шкоду. В позові вона вказала, що у виданому CD - ROM дипломні, курсові роботи і реферати без її відома була вміщена написана нею дипломна робота.

Як доказ вона представила дискету із записом своєї роботи. Як потім було встановлено, запис роботи на дискету був зроблений за рік до випуску у продаж згаданого диску. Вітік інформації з її домашнього персонального комп'ютера виключався. Копію дискети із записом дипломної роботи на вимогу вищого навчального закладу, у якому вона навчалась, позивачка додала до матеріалів самої дипломної роботи.

Як слід вирішити справу?

Які факти мають значення для її вирішення?

№3.

В пародії на стиль відомого поета пародист вказав деякі відомості з його особистого життя, а при її публічному виконанні кривлявся та гримасничав. Вбачаючи порушення своїх прав, поет подав позов до суду.

Проаналізуйте наведену ситуацію. Які відносини виникли? Чи порушені права поета?

№4

Видавництво «Центрінформ» випустило серію брошур з тостами і піснями від Олексія Балдакова, куди без згоди авторів та їх правонаступників включено їхні твори без виплати авторської винагороди.

Дочка та внучка поета Льва Ошаніна заявила видавництву претензію, а коли конфлікт не вдалось владнати, то звернулася з позовом про компенсацію морального збитку на суму 2200 мінімальних зарплат.

Проведіть юридичний аналіз наведеної ситуації.

Яке рішення повинен винести суд?

Підготуйте проект судової справи.

№ 5.

1992 року видавництво «Обрій» опублікувало повість Зотова «Випадок у горах». В червні 1994 р. автору стали відомі факти використання його твору без згоди, а саме:

1. невеликий уривок з повісті був зачитаний в літературній програмі по обласному радіо;
2. повість додатково видана тиражем 800 примірників рельєфно — крапковим шрифтом для сліпих та іншим видавництвом;
3. за сюжетом повісті написана п'єса і відбулася вистава в Харківському театрі юного глядача;
4. уривок з повісті опублікований у одному із літературних журналів та хрестоматії сучасної української літератури для школярів;
5. видавництво «Новий час» опублікувало повість у перекладі на російську мову і частину тиражу імпортувало до Росії;
6. один із інститутів виготовив 50 примірників твору для використання в навчальному процесі. При цьому в деяких місцях твір переривався коментарями стосовно літературних прийомів та образів, якими користувався автор.

Підготуйте письмові відповіді на поставлені питання і поясніть на цьому прикладі межі дії авторського права.

№ 6.

Колектив авторів уклав угоду з видавництвом про видання їхнього підручника. Видавництво провело значну роботу з підготовки підручника до видання і сплатило авторам 60% винагороди²⁴. Однак через відсутність коштів випуск підручника у світ був переданий приватному інституту. Автори встановили, що рукопис підручника інститутом був втрачений.

Автори цікавляться :

1. Чи мало право видавництво без їхньої згоди передавати видання підручника інституту ?
2. До кого вони можуть подати вимогу про захист своїх прав?

№ 7.

Видавництво «Мистецтво» у 1993 р. видало книгу «Україна. Путівник». Потім з'явилися ще два видання (1995 р.) українською та англійською мовами. Третє видання було здійснено уже в США. У 1994 р. великим тиражем було видано кишеньковий і настільний календарі та альбом «Мальовнича Україна». В усіх виданнях були використані фотографії відомих фотомайстрів.

1. Чи має місце порушення авторського права у даному випадку?
2. Як оформляються відносини автора і видавництва?

№8.

Львівське книжкове видавництво уклало з автором Коваленком договір про видання монографії «Історія Галичини». Рукопис одержав позитивні відгуки рецензентів. Але водночас було зроблені зауваження, з якими автор повністю погодився і висловив бажання внести в рукопис уточнення і доповнення. Видавництво надало автору на доопрацювання 4 місяці. Автор раптово помер. Видавництва звернулось до спадкоємців померлого з пропозицією доручити історику Артемову доопрацювати рукопис. Спадкоємці дали згоду.

1. Кого вважати автором випущеної в світ доопрацьованої монографії?
2. Які авторські права переходять у спадок?

№9

Група науковців НАН України звернулася до суду Старокиївського району м. Києва з позовом про порушення їхніх авторських прав. На їх думку, керівництво наукової установи, в якій вони працюють, використало у своїх монографіях звіти про науково - дослідницьку роботу, які є результатом роботи всього колективу. Старокиївський суд у позові відмовив, посилаючись на те, що в Законі України «Про авторське право і суміжні права» як об'єкт авторського права звіти про науково - дослідницьку роботу не зазначені (ст. 5 Закону). Суди вищого рівня рішення Старокиївського суду залишили без змін, а скарги без задоволення.

1. Чи є звіт про науково - дослідницьку роботу об'єктом авторського права?
2. Обґрунтуйте рішення Старокиївського суду.
3. Які відносини складаються між співавторами?

Основні завдання для самостійної роботи

1. Що таке авторська винагорода?
2. Які обмеження майнових прав автора передбачені національним законодавством та міжнародними актами у сфері авторських прав?
3. Скільки триває строк охорони авторських прав?
4. Які правові наслідки закінчення строку охорони авторських прав ви можете назвати?
5. Ознайомитись з текстом Закону України “Про авторське право та суміжні права”.
6. Поняття авторського права та сфера його дії.
7. Об'єкти, що охороняються авторським правом.
8. Виникнення та здійснення авторського права.
9. Особисті немайнові права автора.
10. Майнові права автора. Майнові права володільця.
11. Вільне використання твору.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Цивільний Кодекс України: Коментар. – Харків: Одиссей, 2003. – 856 с.
3. Цивільно-процесуальний Кодекс України. Харків: Одиссей, 2003. – 224 с.
4. Закон України “Про авторське право і суміжні права” //Відомості Верховної Ради України. – 1994, N 13, ст.64.
5. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: У 2-х книгах /За ред.. А.С. Довгерта. – К.: Ін Юре, 2001. – 460 с.
6. Ананьева Е. Управление имущественными правами авторов на коллективной основе //Интеллектуальная собственность. – 1999. – № 6. – С. 84.
7. Підпригора О.А. Деякі міркування з приводу захисту авторського права і суміжних прав \\\ Вісник Ун-ту внутрішніх справ. — 1999. — № 6. -С. 110 - 114.
8. Силонов И. Авторские и смежные права в шоу-бизнесе / Интеллектуальная собственность. - 1998. —№ 3. - С. 86-91.
9. Цивільне та сімейне право України (навчально-практичний посібник). Харитонов Є.О. Харків, “Одиссей”, 2004.

10. Гражданское право Украины. Учебное пособие. Слипченко С.А., Кройтор В.А., Эспада, Харьков, 2000.
11. Интеллектуальная собственность (Исключительные права). Учебник для вузов. В.О. Калатин. Москва, НОРМА, 2000
12. Право інтелектуальної власності. В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. Київ, Юрінком Інтер, 2004.

Тема 5.

Суміжні права . Захист авторських та суміжних прав.

План семінарського заняття

1. Поняття та види суміжних прав.
2. Особливості суміжних прав.
3. Правова охорона суміжних прав
4. Правова охорона прав виконавців.
5. Охорона прав виробників фонограм і відеограм.
6. Охорона прав організацій мовлення.
7. Управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав.
8. Захист авторського і суміжних прав.

Основні поняття: Поняття суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Особливості правової охорони суміжних прав : права виконавців , права виробників записів , права організації ефірного мовлення. Вільне використання об'єктів суміжних прав . Виникнення та строк дії суміжних прав. Колективне управління авторським правом і суміжними правами . Захист авторського і суміжних прав: поняття захисту авторського і суміжних прав, цивільно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав, кримінально-правові способи захисту авторського права і суміжних прав, адміністративно-правові способи захисту авторського права і суміжних прав. Найбільш поширені способи порушення авторського права і суміжних прав та боротьба з ними. Адміністративна відповідальність за правопорушення прав інтелектуальної власності.

Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

Юридична природа конфіденційної інформації (комерційної таємниці). Суб'єкти права на конфіденційну інформацію (комерційну таємницю) та їх правове становище. Захист прав осіб, що володіють конфіденційною інформацією (комерційною таємницею) в Україні.

Можливість та доцільність претензійного порядку задоволення вимог потерпілої особи. Судовий порядок подачі позовів, розгляду спорів про порушення прав інтелектуальної власності. Проведення експертиз зі справ, пов'язаних з охороною прав інтелектуальної власності. Заклучення. Перспективи розвитку системи інтелектуальної власності в Україні. Оцінка міжнародних організацій стосовно системи охорони прав інтелектуальної власності в Україні.

Тестові завдання

1. Твір стає об'єктом правової охорони тільки за умови, що він відповідає таким вимогам:

- а) твір має бути визнаний твором експертами агентства з охорони авторських прав;
- б) твір має бути оригінальним, тобто таким, який ще невідомий суспільству, він не може бути повторенням уже відомого твору;
- в) твір має бути виражений в такій об'єктивній формі, яку можуть сприймати інші та відтворювати її.

2. До об'єктів суміжних прав належать:

- а) літературні та художні твори;
- б) фонограми;
- в) технічні відкриття;
- г) виконання творів;
- д) комерційні таємниці.

3. Суб'єктами суміжних прав є....

4. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є:

- а) право на визнання людини творцем об'єкта права інтелектуальної власності;
- б) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- в) право перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності.

5. Виконавцю належать такі особисті немайнові права:

- а)
- б)

в).....

Практичне завдання

№1

Композитор Р. звернувся до Київського суду міста Харкова з позовом до фірми грамзапису «Мелодія» про стягнення 98 тис. гривень за використання його 41 пісні. Пісні композитора були використані й в інших фонограмах. Під час судового розгляду позову з'ясувалось, що таким самим чином використовуються пісні й інших композиторів.

Чи є правопорушення?

У кого і які права виникають при виробництві фонограм?

Яка винагорода, кому і як розподіляється?

№2

Під час передвиборної кампанії багато партій, рухів та окремих осіб свої пропагандистські заходи по телебаченню та радіомовленню супроводжували виконанням популярних пісень відомих поетів, композиторів і співаків, аби привернути увагу глядачів і слухачів. Зазначені твори використовувались без дозволу їх авторів і без виплати авторської винагороди.

Чи правомірне таке використання?

Чи повинні користувачі сплачувати авторам і виконавцям винагороду?

Хто є користувачем зазначених творів?

№3

При підготовці опери «Запорожець за Дунаєм» до постановки з виконанням головних ролей новими авторами радіостудія звернулася до театру за дозволом одночасно транслювати це виконання по радіо. До театру також звернулася фірма «Музика» з проханням створити умови для проведення запису виконання опери. Коли про це дізналися виконавці, вони повідомили адміністрацію про свою незгоду, вказавши, що цим порушуються їхні права і що вони не будуть заперечувати проти передачі в ефір їх виконання, починаючи з другого акту.

Якими правами користуються виконавці і творці фонограм?

№4

Колектив авторів уклав угоду з видавництвом про видання підручника. Видавництво здійснило значну роботу з підготовки підручника до видання та сплатило авторам 60 % винагороди. Проте через відсутність коштів випуск підручника у світ був переданий приватній фірмі. Автори встановили, що ця фірма втратила рукопис.

Автори цікавляться:

2. Чи мало видавництво право без їх згоди передавати обов'язок видання підручника іншій фірмі?
3. До кого вони можуть адресувати вимоги про захист своїх прав?

№5.

Режисер П. у 1992 р. створив документальний фільм «Гітара грай». Проте фільм на екран не вийшов. Авторські права на твори, що використані у фільмі, режисер П. передав студії «Одеса», яка фінансувала виробництво фільму. Проте «Укркінохроніка» випустила фільм на екран, з певними змінами в сценарії. Режисер П. звернувся до суду Московського району м. Києва з позовом про порушення авторського права.

Наведіть Ваше рішення у цій справі.

№6.

Художник-аматор придбав у магазині картину автора Якименка і зробив декілька копій, які підготував до продажу. Коли автор картини Якименко звернувся до покупця, художника-аматора, щоб скопіювати свою картину, і побачив копії, зроблені із перекрученням кольорового фону, він запропонував ці копії знищити. Покупець не погодився з цією пропозицією і заявив, що він придбав картину в магазині, став її власником і як власник може розпоряджатися нею як завгодно. Тому він відмовляє автору в копіюванні його картини. Автор звернувся до суду за захистом своїх прав.

Яке рішення має винести суд?

30

Основні завдання для самостійної роботи

1. Чи можливе існування права виконавця, який виконав твір, щодо якого закінчився строк дії авторського права?
2. Чи має власник примірника фонограми право здавати його у прокат без одержання згоди володільця прав на фонограму?

3. У яких випадках можливе відтворення запису передачі ефірного або кабельного мовлення без згоди правоволодільца?
4. Які міжнародні угоди стосуються охорони суміжних прав?
5. Які положення Угоди ТРІПС, що стосуються охорони суміжних прав, знайшли відображення в національному законодавстві України?
6. Які найбільш поширені способи порушення авторського права та суміжних прав ви можете назвати.
7. Права виконавців, виробників фонограмі організацій мовлення та їх зміст.
8. Поняття охорони і захисту права інтелектуальної власності.
9. Засоби охорони авторських і суміжних прав.

Список рекомендованої літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Цивільний Кодекс України: Коментар. – Харків: Одиссей, 2003. – 856 с.
3. Цивільно-процесуальний Кодекс України. Харків: Одиссей, 2003. – 224 с.
4. Закон України “Про авторське право і суміжні права” //Відомості Верховної Ради України. – 1994, N 13, ст.64.
5. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: У 2-х книгах /За ред.. А.С. Довгерта. – К.: Ін Юре, 2001. – 460 с.
6. Силонов И. Авторские и смежные права в шоу-бизнесе / Интеллектуальная собственность. - 1998. —№ 3. - С. 86-91.
7. Цивільне та сімейне право України (навчально-практичний посібник). Харитонов Є.О. Харків, “Одиссей”, 2004.
8. Гражданское право Украины. Учебное пособие. Слипченко С.А., Кройтор В.А., Эспада, Харьков, 2000.
9. Интеллектуальная собственность (Исключительные права). Учебник для вузов. В.О. Калатин. Москва, НОРМА, 2000

Тема 6.

Правова охорона нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності

План семінарського заняття

1. Правова охорона наукових відкриттів
2. Поняття «наукове відкриття» та його ознаки.
3. Міжнародний досвід щодо правової охорони наукових відкриттів.
4. Право на раціоналізаторські пропозиції.
5. Поняття раціоналізаторської пропозиції.
6. Зміст прав на раціоналізаторські пропозиції.
7. Оформлення прав на раціоналізаторські пропозиції.
8. Право інтелектуальної власності на сорти рослин і породи тварин.
9. Комерційна таємниця як об'єкт інтелектуальної власності.

Основні поняття: Поняття наукового відкриття. Правові ознаки наукового відкриття: пріоритет, світова новизна, внесення докорінних змін у рівень наукового пізнання.

Об'єкти наукового відкриття, об'єктивно існуючі закономірності, властивості та явища матеріального світу.

Оформлення прав інтелектуальної власності на наукове відкриття. Подання заявки. Експертиза заявки. Видання диплома на відкриття.

Право інтелектуальної власності на наукове відкриття. Право авторства. Право автора на присвоєння науковому відкриттю свого імені чи спеціальної назви. Право на пріоритет. Право автора на певні пільги, встановлені законом.

Наукове відкриття є найвищим рівнем наукових досліджень. Слід добре знати визначення поняття «наукове відкриття», його правові ознаки та об'єкти. Закону про наукове відкриття в Україні поки що немає. Наукове відкриття є вищим науковим досягненням у сфері природничих і технічних наук. Воно є основою для науково-технічної творчості. На основі наукових відкриттів створюються сотні і тисячі винаходів, селекційних досягнень та інших науково-технічних результатів. Чим більше наукових відкриттів, тим вищий рівень науково-технічної творчості. Студент повинен чітко відрізнити наукові відкриття від винаходів та інших науково-технічних досягнень. Наукові відкриття людиною не створюються, а встановлюються, виявляються, пізнаються. Слід звернути увагу на таку особливість права інтелектуальної власності на наукове відкриття. Воно не встановлює виключного права на об'єкт наукового відкриття. Право на наукове відкриття належить усьому людству. Його може використати будь-яка особа без будь-якого дозволу і виплати винагороди. Проте автору (авторам) наукового відкриття належать певні права інтелектуальної власності.

Поняття раціоналізаторської пропозиції. Подання заявки на раціоналізаторську пропозицію. Видача посвідчення на раціоналізаторську пропозицію.

ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ 1.

Агроном Грушевський запропонував використати лікарську речовину для боротьби з сільськогосподарськими шкідниками. Після видачі Грушевському авторського свідоцтва до суду з позовом звернувся Болюта про визнання його співавтором даного винаходу і про видачу йому патенту, у судовому засіданні було встановлено, що Болюта висловив цю ідею на фермерській конференції.

Яке рішення має винести суд?

№2.

Електромонтер Новиков запропонував вдосконалення до електричної схеми пресу. Ця пропозиція не давала економічного ефекту, але знизила небезпеку виробничого травматизму.

Чи має Новиков право вимагати визнання його пропозиції раціоналізаторською і виплати винагороди?

№3.

Дроздов звернувся з позовом до суду до підприємства про визнання першості на раціоналізаторську пропозицію, посилаючись на те, що його пропозицію було прийнято підприємством, упроваджено до виробництва і дало економію на суму 1 млрд. крб. Але потім від проектного бюро надійшли креслення, складені з урахуванням його пропозиції, та його авторство поставлене під сумнів. Прокурор, який взяв участь у розгляді справи, прохав справу припинити, оскільки суд такі спори не розглядає.

Чи правий прокурор?

33

№4.

Ключик і Ванін звернулися до суду з позовом до заводу залізобетонних конструкцій про стягнення грошової суми, посилаючись на те, що вони є авторами використання раціоналізаторської пропозиції щодо змінювання конструкції одного і верстатів. Їм видано посвідчення на цю

раціоналізаторську пропозицію, однак у виплаті винагороди відмовлено, хоча завод одержав значну економію. Суддя відмовився прийняти позовну заяву з тих підстав, що спір про виплату винагороди підлягає розгляду в адміністративному порядку.

Чи підлягає суперечка розгляду в судовому порядку?

№5.

Інженер одного з відділів державного підприємства та старший майстер подали заявку на раціоналізаторську пропозицію. У прийнятті пропозиції було відмовлено на тій підставі, що інженер заводу відповідно до положення про раціоналізаторську діяльність на заводі не може бути автором таких пропозицій. Крім того, за два роки до цього тотожний пропозиції винахід був опублікований в журналі «Наука и жизнь». Не погодившись з відмовою, співавтори подали скаргу, в якій зазначили, що раціоналізаторська пропозиція виходить за межі функціональних обов'язків інженера і що впродовж 4 місяців ця пропозиція використовувалася на практиці і дала економію та суттєво покращила умови і безпеку праці.

1. Яке рішення має бути прийняте за скаргою?
2. Які вимоги щодо раціоналізаторських пропозицій та порядок їх кваліфікації?

№6

Під час приватної поїздки в Румунію Кузьма привіз звідти мішок нового сорту пшениці і став його розводити у колективному сільськогосподарському підприємстві «Сеньків». Урожайність була набагато вище середньої по району. Спільно з агро університетом були проведені випробування, і через 6 років подана заявка на отримання патенту на новий сорт пшениці.

Після проведення випробувань було видано патент на новий сорт пшениці, який вже був широко розповсюджений і вивозився в ряд країн. Румунські вчені заявили позов про визнання патенту недійсним. У позові суд відмовив.

На цьому прикладі з'ясуйте ознаки патентоздатності нових сортів рослин та порядок їх патентування. Яке рішення повинен винести суд?

Основні питання для самостійної роботи

1. Поняття наукового відкриття. Його об'єкти.

2. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття
3. Наукове відкриття і науково - технічний прогрес
4. Наукове відкриття - співвідношення з винаходом та іншими об'єктами права інтелектуальної власності.
5. Поняття раціоналізаторської пропозиції та її правові ознаки.
6. Строк чинності права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
7. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.
8. Поняття об'єктів та суб'єктів права інтелектуальної власності на сорт рослин та породу тварин.
9. Право селекціонера на винагороду.
10. Поняття комерційної таємниці та її види.
11. Оформлення права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Список рекомендованої літератури

1. Закон України “Про охорону нових сортів рослин” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 20. – С. 149.
2. Закон України “Про захист прав на топографії інтегральних схем” // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 26. – 272 с.
3. Закон України “Про міжнародні договори України” від 22 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – С. 45.
4. Указ Президента України “Про затвердження Положення про Державний комітет з питань науки і інтелектуальної власності” № 987/99 від 13 серпня 1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33.
5. Дахно І.і. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. Вид. 2-е, перероб. і допов. — К.: Центр навчальної літератури, 2006.
6. Жаров В.О. Інтелектуальна власність в Україні: Правові аспекти набуття, здійснення та захисту прав. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000.
7. Журик Ю.В. Розгляд антимонопольними органами України справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. П.П Мошак М.І., 2006.

8. Охорона інтелектуальної власності: Нормативно-правові акти / За ред. О.Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2004.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна нормативна література:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Цивільний Кодекс України: Коментар. – Харків: Одіссей, 2003. – 856 с.
3. Цивільно-процесуальний Кодекс України. Харків: Одіссей, 2003. – 224 с.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Офіційний вісник України. – № 21 від 08.06.2001.
5. Митний кодекс України. – Харків: Арсин, 2002. – 224 с.
6. Закон України “Про авторське право і суміжні права” //Відомості Верховної Ради України. – 1994, N 13, ст.64.
7. Закон України “Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акту від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року)” //Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – С. 155.
8. Бернская конвенция об охране литературных и художественных произведений. Парижский акт от 24 июля 1971 г.
9. Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі” // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 32.
10. Закон України “Про охорону права на промислові зразки” // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 34.
11. Закон України “Про охорону права на знаки для товарів та послуг” //Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 36.
12. Закон України “Про охорону нових сортів рослин” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 20. – С. 149.
13. Закон України “Про захист прав на топографії інтегральних схем” // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 26. – 272 с.
14. Закон України “Про міжнародні договори України” від 22 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – С. 45.
15. Указ Президента України “Про затвердження Положення про Державний комітет з питань науки і інтелектуальної власності” № 987/99 від 13 серпня 1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33.
16. Закон України “Про власність” від 26 березня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 20. – С. 249.

17. Закон України “Про телебачення і радіомовлення” від 21 грудня 1993 року. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – С. 43.
18. Закон України “Про кінематографію” від 13 січня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 22. – С. 114.
19. Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” від 16 листопада 1992 року. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – С. 1.
20. Закон України “Про інформацію” від 2 жовтня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – С. 650.
21. Закон України “Про науково-технічну інформацію” // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 27. – С. 398.
22. Закон України “Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів та фонограм” від 23 березня 2000 року // Урядовий кур’єр. – 2000. – № 77.
23. Постанова Кабінету Міністрів України “Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва” № 532 від 18 липня 1995 р. // Збірник Постанов Кабінету Міністрів. – 1995. – № 10. – С. 247.
24. Постанова Кабінету Міністрів України “Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва” № 784 від 18 листопада 1994 р. // Збірник Постанов Кабінету Міністрів. – 1994. – № 5. – С. 33.
25. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів та фонограм” № 1209 від 4 листопада 1997 року // Урядовий кур’єр. – 1997. – № 219.
26. Постанова Кабінету Міністрів України “Про перелік відомостей, що не складають комерційної таємниці” № 611 від 09.08.1993 р. // Збірник постанов Уряду України. – 1993. – № 12.
27. Указ Президента України “Про затвердження Положення про Державний комітет з питань науки і інтелектуальної власності” № 987/99 від 13 серпня 1999₃₈ р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33.
28. Правила проведення експертизи заявки на винахід і корисну модель. Затвержені наказом Держпатенту України № 44 від 9 березня 1995 р.
29. Правила Складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель від 22 січня 2001 р. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 3.
30. Полное собрание законов. – Т. XXXII. – № 25, 143.

31. Постановление ЦИК и Совнаркома СССР от 12 сентября 1924. – СЗ СССР. – 1924. – № 9. – Ст. 97.
32. Цивільний кодекс Української РСР. – Ст. 3.
33. ДСТУ 3574-97. Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення. – Чинний від 01.01.98. – Держстандарт України, 1997. – 6 с.
34. ДСТУ 3574-97. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення. – Чинний від 01.01.98. – Держстандарт України, 1997. – 14 с.
35. Постанова Кабінету Міністрів України “Положення про державну реєстрацію прав автора на твори науки, літератури і мистецтва” № 532 від 18 липня 1995 р. // Збірник Постанов Кабінету Міністрів України. – 1995. – № 10. – С. 247.

36. Додаткова література:

1. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: У 2-х книгах / За ред. А.С. Довгерта. – К.: Ін Юре, 2001. – 460 с.
2. Ананьева Е. Управление имущественными правами авторов на коллективной основе // Интеллектуальная собственность. – 1999. – № 6. – С. 84.
3. Андросчук Г.И., Работягова Л.И. Патентне право: правова охорона винаходів: Навч. Посібник. – К.: МАУП, 1999.
4. Интеллектуальная собственность: Словарь-справочник / Корчагин А.Д., Талянский В.Б., Полищук Е.П. и др. Под общ. Ред. Корчагина А.Д. – М.: Инфра-М, 1995. – 112 с.
5. Интеллектуальная собственность: Сборник типовых договоров. / Сост. Н.В. Лыжник, А.Г. Кукушкин. М., 1995.
6. Калятин В.О. Исключительная собственность. (Исключительные права). – М.: НОРМА, 2001. – 480 с.
7. Кузьмин Э.А. Правовая защита коммерческой тайны // Правоведение. – 1992.
8. Підпригора О.А. Деякі міркування з приводу захисту авторського права і суміжних прав // Вісник Ун-ту внутрішніх справ. – 1999. – № 6. – С. 110 – 114.
9. Підпригора О.А. Право інтелектуальної власності в проекті Цивільного кодексу України. – В кн.: 3 Всеукраїнська конференція “Стан Кодифікаційного процесу в Україні: системність, пріоритети, уніфікація”. – Київ, 1993. – С. 43 – 44.

10. Підпригора О.О. Законодавство України про інтелектуальну Власність. – Х.: “Консум”, 1997. – 192 с.
11. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юрид. вузів і фак. унів. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.
12. Права на результаты интеллектуальной деятельности. Авторское право. Патентное право. Другие исключительные права: Сборник норм, актов. – М.: ДЕ-ЮРЕ, 1994. – 624 с.
13. Право інтелектуальної власності: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред.. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцько-го. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2002. – 624 с.
14. Гражданское право в вопросах и ответах. Учебное пособие. Под общей редакцией Е.О. Харитонов. Харьков, Одиссей, 2001.
15. Право интеллектуальной собственности: Конспект лекций в схемах / Ред.-изг. Д.И. Платонов. – М.: “Приор”, 1999. – 114 с.
16. Самогуга В.А., Андреев С.С. Коммерческая тайна и ее защита. – М.: Внешторгиздат, 1992.
17. Шишка Р.Б. Правова охорона інтелектуальної власності: авторсько-правовий аспект. – Х: Нац. ун-т внутр. справ. – 2002. – 354 с.
18. Шишка Р. Інтелектуальна власність та підприємництво. В кн.: Мале підприємництво і менеджмент в Україні: публічні і правові засади. Збірник наукових праць. Київ, 1997. – С. 162 – 168.
19. Штика Р. Право інтелектуальної власності: погляд на проблему. //Право України. – 1999. – № 1. – С. 57-59.
20. Вчерашний Р.П. Патентно-информационные исследования в новых условиях хозяйствования // Проблемы совершенствования патентно-информационного обеспечения в условиях хозрасчета – М.: ВНИИПИ, 1989.
21. Право интеллектуальной собственности: Конспект лекций в схемах / Ред.-изг. Д.И. Платонов. – М.: “Приор”, 1999. – 114 с.
22. Дмитриева Ю., Москалев И. Патентный поиск в англоязычных полнотекстовых базах данных. // ИС. Промышленная собственность. “ 2001. “ №5. – с.47-55.
23. Использование патентной информации при подготовке аналитических обзоров, докладов и заключений о современном уровне и тенденциях развития техники на основе автоматизированного анализа состояния и динамики изобретательской активности (методические рекомендации). — М., ВНИИПИ, 1991.
24. Іваненко П. Створення спеціалізованої бази даних винаходів в Україні. // Інтелектуальна власність. – 2001. – №11 с. 21 – 25.

25. Киселева Т.С. Исследование технического уровня объектов техники на различных этапах их создания и освоения: Учебное пособие. – М.: ВНИИПИ, 1990. – 73 с.
26. Колесников А.П. Пособие по работе с официальными патентными бюллетенями. – М: ИНИЦ, 2002. – 128 с.
27. Кочеткова А. Міжнародний обмін патентною документацією. //Інтелектуальна власність. – 2001. – №7 с. 20 – 24.
28. Кравец Л.Г. Возможности использования патентно-ассоциированных источников информации в Интернете // ИС. Промышленная собственность 2001. – №5. – с. 52 – 58.
29. Кравец Л.Г. Возможности патентного поиска в STN // Патентное дело. – 1997. – №7. – с. 27-28.
30. Мельникова Л.И., Романова Н.И., Столяров А.М. Патентные исследования на различных этапах создания и освоения объектов техники: Учебное пособие. – М.: ВНИИПИ, 1987.
31. Кравец Л.Г. Воздействие общемирового сотрудничества на развитие национальных систем охраны ИС. – М: ИНИЦ, 2001. – 86 с.
32. Красовская А., Бернадская И. Государственная система охраны интеллектуальной собственности в Украине. //ИС. Промышленная собственность. – 2002. – №3. – с. 67 – 74.
33. Методические рекомендации по проведению патентно-конъюнктурных исследований. – М.:ВНИИПИ, 1990. – 40 с.
34. Ненахов Г.С., Кекишева Н.П., Максимова В.В. Патентная документация, предоставленная патентными ведомствами и ВОИС в Интернете. – М: ИНИЦ, 2001. – 144 с.
35. Парсяк В.Н., Рогов Г.К. Маркетинговые исследования: Учеб. пособие для студ. вузов. – 2. дораб. изд. – К.: Наукова думка, 2000. – 172с.
36. Патентная информация и патентные услуги. // Справочник. М: НПО “Поиск”, 1992. 57 с.
37. Патентні дослідження: Методичні рекомендації / За ред. В.Л.Петрова. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 1999. – 264 с.
38. Ботуз С. Диалог с машиной: Интерактивные технологии и экспертиза объектов интеллектуальной собственности // Интеллектуальная собственность. – 1997. – № 5/6 – с. 17-24.
39. Парсяк В.Н., Рогов Г.К. Маркетинговые исследования: Учеб. пособие для студ. вузов. – 2. дораб. изд. – К.: Наукова думка, 2000. – 172с.
40. Цивільне та сімейне право України (навчально-практичний посібник). Харитонов Є.О. Харків, “Одіссей”, 2004.

41. Цивільне право України. Підручник. Є.О. Харитонов, Н.О. Саніахметова. Київ. Істина, 2003.
42. Гражданское право Украины. Учебное пособие. Слипченко С.А., Кройтор В.А., Эспада, Харьков, 2000.
43. Интеллектуальная собственность (Исключительные права). Учебник для вузов. В.О. Калатин. Москва, НОРМА, 2000
44. Право інтелектуальної власності. В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. Київ, Юрінком Інтер, 2004.